ЗАШТИТА СТАНОВНИШТВА И ИМОВИНЕ У ВАНРЕДНИМ СИТУАЦИЈАМА

THE PROTECTION OF THE POPULATION AND THE PROPERTY IN THE EXTRAORDINARY SITUATIONS

Бранко Бабић
Висока техничка школа струковних студија у Новом Саду
Школска 1, 21000 Нови Сад
Telefon: +38121-4892-500, Fax: +38121-4892-500
babic_sombor@yahoo.com

РЕЗИМЕ

Ово питање је и даље врло актуелно, иако су се и раније чинили напори не би ли се предузеле потребне мере на пољу ванредних ситуација. Међутим, систем читаве организације још није до краја сагледан, као ни потреба нити изглед одговарајућих нормативних аката који би, као правни основ, послужили за реализацију нужних мера и поступака. Досадашња организација цивилне заштите била је расцепкана, уска и добрим делом административно постављена. Сада се читава разрада концепције цивилне заштите, у ужем, и цивилне одбране, у ширем смислу, налази концентрисана у Министарству унутрашњих послова, у Сектору за ванредне ситуације. Рад на овим питањима је у току и сада предстоји ангажовање свих носилаца појединих послова на изради нових прописа који би обезбедили јединствени систем и планове заштите. Зато би циљ овог рада био да укаже на питања која су у разматрању и на тај начин допринесе налажењу најприкладнијих решења за наше прилике.

Кључне речи: елементарне непогоде, ванредне ситуације, службе

ABSTRACT

This still is a very talked-about issue, even though a lot of effort has been made in the past concerning needed measures connected to the extraordinary situations. However, the system of the whole organisation is not fully observed yet, nor is the need or the appeal of the necessary normative acts that would, as a legal foundation, serve for realisation of essential measures and methods. The organisation of the civil defence has been, until now, fragmented, narrow and mostly administrative. Today, the whole development of both the civil defence and the civil protection is under the Ministry of Interior and its Department of Extraordinary Situations. The work on these issues is in progress and what comes next is the involvement of all individual workers in order to create new regulations that would secure a unique system and plans of protection. Therefore, the aim of this paper is to point out the developing questions and thus contribute towards the finding the most appropriate solution for our situation.

Keywords: weather disasters, extraordinary situations, service.

1. УВОД

Свако организовано друштво чини максималне напоре у погледу организације и предузимања потребних мера у циљу заштите и спасавања становништва од могућих извора-ризика угрожавања безбедности и здравља. Систем безбедности у Србији

дефинисан је, између осталог, Стратегијом националне безбедности [4] и Стратегијом одбране [5]. Стални ризик и претњу по безбедност становништва Р.Србије представљају последице елементарних непогода и техничких и технолошких несрећа, као и угрожавање животне средине и здравља грађана услед радиолошке, хемијске и биолошке контаминације [4]. Значајан ризик представљају технолошке несреће у којима ефекти дејства опасних материја могу захватити не само територију Р. Србије већ и суседне државе. Животну средину додатно угрожавају и објекти са високим степеном ризика у земљама региона, као и привредни објекти са технологијом која не задовољава међународне еколошке стандарде [4]. У разматрању могућих последица по становништво полазни критеријум у разматрању ризика је тежина последица по безбедност и здравље и спремност државе да одговори на могуће ризике. За деловање у таквим ситуацијама ангажују се сви субјекти система одбране, а посебно компонента цивилна одбрана која се организује на читавој територији државе. Поред осталих мисија које извршава, цивилна одбрана мора обезбедити заштиту и спасавање становништва, склањање материјалних добара и очување животне средине од могућих изазова, ризика и претњи безбедности, посебно у елементарним непогодаама, техничким и технолошким несрећама. Формирање новог система заштите и спасавања тече, почело се почетком 2010. године и завршава се до 2015. године дефинисаном динамиком.

Опасности и ризици који угрожавају становништво су свакодневни, срећу се на сваком кораку. Да би се смањио ризик неопходно је стручно спровести активности путем системских напора да се анализирају узрочни фактори ризика, да се њима управља, да се смањи изложеност опасностима и угроженост људи и имовине и унапреди укупна спремност за реаговање на ове догађаје. Квалитетном *проценом ризика* неопходно је утврдити природу и степен ризика потенцијалне опасности, стања угрожености и последица, која могу потенцијално да угрозе животе и здравље људи, посао, службу и животну средину.

2. ОСНОВНИ ПОЈМОВИ

Ванредна ситуација је стање када су ризици и претње или последице катастрофа, ванредних догађаја и других опасности по становништво, животну средину и материјална добра таквог обима и интензитета да њихов настанак или последице није могуће спречити или отклонити редовним деловањем надлежних органа и служби, због чега је за њихово ублажавање и отклањање неопходно употребити посебне мере, снаге и средства уз појачан режим рада [2].

Ризик (итал. risico, франц. risique) се користи у различитим значењима, па је првобитно означавао опасност која је лађама претила од хридина и стена, а касније опасност, излагање опасности, смео подвиг, посао или улог који је скопчан са опасношћу од пропадања [1]. Лингвистички, реч је о потенцијалној опасности по људе и материјална добра. Са техничке стране, то је вероватноћа настанка људских жртава, повређивања или траума, као и губитака материјалних добара или других вредности. Са аспекта ванредних ситуација, ризик "означава вероватноћу да ће се несрећа појавити у одређеном временском раздобљу, околностима и са одређеним негативним последицама [2]. Ризик се дефинише и као вероватноћа за настанак повреде, обољења или оштећења здравља запосленог услед опасности (околност или стање које може угрозити здравље или изазвати повреду

запосленог) или опасне појаве-опасног догађаја или процеса који се дешава (или који се може десити) и који изазива опасност по живот, здравље људи и животну средину[3].
Катастрофа је елементарна непогода или друга несрећа и догађај који величином, интензитетом и неочекиваношћу угрожава здравље и животе већег броја људи, материјална добра и животну средину, а чији настанак није могуће спречити или отклонити редовним деловањем субјеката одбране [2].
Ванредни догађај је несрећа изазвана елементарном непогодом и другим несрећама, која може да угрози здравље и животе људи и животну средину; а чије последице је могуће спречити или отклонити редовним деловањем надлежних органа и служби [2].
Елементарна непогода је догађај проузрокован деловањем земљотреса, поплава, бујица, олуја, јаке кише, атмосферских пражњења, града, суше, одроњавања или клизања земљишта, снежних наноса и лавина, екстремних температура ваздуха, нагомилавања леда на водотоцима, епидемија заразних болести и друге природне појаве већих размера које могу да угрозе здравље и живот људи или проузрокују штету већег обима [2].
Техничко-технолошка несрећа – удес је изненадни и неконтролисани догађај или низ догађаја који је измакао контроли приликом управљања одређеним средствима за рад и приликом поступања са опасним материјама у производњи, употреби, транспорту, промету, преради, складиштењу и одлагању, као што су пожар, експлозија, хаварија, саобраћајни удес у друмском, речном, железничком и авио саобраћају, удес у рудницима и тунелима, рушење брана, хаварија на постројењима...; а чије последице угрожавају безбедност и животе људи, материјална добра и животну средину [2].

3. ИЗВОРИ И ВРСТЕ ОПАСНОСТИ-РИЗИКА

Поред заштите становништва у нормалним условима, заштита у ванредним ситуацијама појављује се као посебно значајан проблем јер су у великој мери угрожени животи и здравље људи. Изложеност ризику може бити као последица изложености елементарним непогодама, несрећама које се јављају као последица савременог начина живота и намере/немара човека.

3.1. Елементарне непогоде

Елементарне непогоде (земљотреси[15], поплаве[16], олује, снег, клизање терена...) су од увек представљале велику опасност чије су последице биле тешке и катастрофалне-много људских жртава, велика пустошења и разарања. Поред бројних људских жртава, тешких паремећаје социјалне и психолошке природе, непроцењива је и материјална штета коју су становници и држава претрпели.

3.2. Ризик који проистиче из намере или немарног односа људског фактора

[15] Фрушка гора 1755 године-6,0^0; Свилајнац 1893 године-5,7^0 ; Витина 1921 године-5,7^0; Лазаревац 1922.-6,0^0; Рудник 1927.-5,7^0; Сјеница 1977-5,2^0; Брус 1978.-5,7^0; Копаоник 1978-5,7^0, 1980.- 5,7^0, 1983-5,1^0; Мионица 1998.-5,7^0 (оштећено око 8.000 објеката, за 12 година санирано само 5.000 објеката), 1999-5,7^0; Трстеник 1999.- 5,0^0; Маљен 2006.-5,0^0; Параћин 2006.-4,8^0; Пожеге 2008.-4,0^0 и Краљево 2010.- 5,4^0 по Рихтеру.
[16] Највеће поплаве у Србији од 1999-2009 године: В.Морава, 1999, 10.000 поплављених објеката; Тиса, Тамиш, март-април 2000, 5.000 објеката и 434 срушених стамбених објеката; Јадар, Ждравија, Штира и Лесничка река, јун 2001, 2.400 објеката; В.Морава, Млава, јун 2002, 1.000 објеката; Тамиш, Тиса, април 2005, 5.000 објеката и 150 срушених стамбених објеката; Ј. Морава, мај 2005, 400 објеката; Дунав, Сава, Тамиш, Тиса, В. Морава, април 2006, 6.000 објеката; Ј. Морава, Власина, Јабланица, новембар 2007, 2.000 објеката; З. Морава, јун 2009, 200 објеката и З. Морава, Ћетиња, В. Рзав, Моравица, новембар 2009, 365 поплављених овјеката

Ове опасности настале су, углавном, са појавом и сталним развојем индустрије и технике. Оне се могу јављати као: пожари, несреће у рудницима, разне експлозије, саобраћајне несреће, загађење атмосфере, рушење брана хидрасистема...

а) Са **пожарима** се данас сусрећемо свуда и на сваком кораку. Пожара у којима су страдали читави градови и насеља било је широм света, па и код нас. На територији Републике Србије у последњих седам година било је укупно 175.083 разних догађаја од чега **134.686 пожара,** 13.620 техничких интервенција (спасавања људи у саобраћајним и другим техничко технолошким незгодама, интервенисање и санирање акцидената са опасним материјама и других незгода). Подаци указују на раст интервенција (табела број 1). Неопходно је напоменути да су активности ватрогасно-спасилачких јединица усмерене у 77% случајева на активности гашење пожара и санирања последица насталих након експлозија, а у 20,5 % случајева активности су усмерене на спасавању грађана и њихових добара у осталим интервенцијама.

Табела 1. Број интервенција у пожарима [7]

Врста догађаја	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Пожар	14.841	19.271	15.061	14.670	17.847	28.546	24.450	21.545
Експлозија	25	42	36	32	39	35	43	44
Техничке интервенције са опасним материјама	43	71	64	80	78	60	89	84

б) Бујичне поплаве се карактеришу брзим настанком и кратким трајањем. Спадају у групу предвидивих појава, које брзо настају и кратко трају, а иза себе остављају рушевине. Јављају се за време и после јаких олујних непогода, јаког интензитета. Није дефинисано у које доба године се јављају бујичне поплаве, па су се јављају у зимском периоду (новембар 2007. године, на рекама: Власина, Нишава, Јабланица и Пуста) или у пролећном периоду (мај 2010. године, Трговиште) и летњем периоду (јун 1988. године, на реци Власина, а јун 1999. године на рекама: Јасеница, Кубршница и Топчидерска река). Година 2010. је карактеристична по томе што су бујичне поплаве нанеле велике штете по целој Републици Србији. Општине Зајечар, Љубовија, Лозница, Ваљево, Осечина претрпеле су велике штете од бујичних поплава, док је Трговиште тешко пострадало од разорне бујичне поплаве реке Пчиње и притока. Традиционални начин заштите од ове врсте поплава је изградња чврстог система објеката. Уколико је такав систем недовољан или га уопште нема иза бујичне поплаве остају рушевине мостова, путева, зграда и свега што им је на путу. Како су трошкови изградње пасивног система заштите од бујичних поплава велики, једини начин за смањивање штета је организовање правовремене најаве могућих бујичних поплава и уклањање људи и покретних добара са пута бујичне поплаве.

в) Клизишта која се дешавају на територији Републике Србије су у 70% случајева позната и у већој мери истражена. Одронима и клизиштима захваћено је око 25% територије Републике Србије. На територији Републике Србије постоји укупно 3.137 активних или потенцијалних клизишта. Одређени број клизишта угрожава стамбене објекте у насељеним местима (око 3.727 објеката и око 7.755 становника), док већина клизишта

угрожава локалне и магистралне саобраћајнице. Клизишта у Републици Србији су распрострањена у југоисточном делу Панонске низије, тачније на северним падинама Фрушке Горе и делу Подунавља између градова Београда и Смедерева.

г) Загађење атмосфере по правилу, наступа изненадно. Међутим, постоје и такве које немају овај карактер - карактер акутности, али које по својим последицама имају такође велике и често врло забрињавајуће размере. Реч је о отпадним водама, гасовима и материјалима. Штетна дејства ових агенаса нису тако приметна и нагла, али угроженост људи и материјалних добара увек је великих размера. Из дана у дан све већи број водених токова је загађен, све мање је чистог ваздуха у насељима и све веће површине су покривене штетним отпадним материјама. У погледу аерозагађења такође мо се нашли у озбиљној ситуацији. Један од најтежих проблема, свакако, представља и представљаће депоновање радиоактивних отпадних материја[17].

4. ФОРМИРАЊЕ СИСТЕМА ЗАШТИТЕ И СПАСАВАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Устав Србије [6], као највиши правни акт, даје полазне основе за формирање и успостављање система одбране. У време доношења (2006. године) на снази је био Закон о заштити од елементарних и других већих непогода, који није давао правне основе за функционисање система који је почетком 90.-тих година девастиран и уништен. Пошто се број природних непогода из године у годину повећавао, постојећи систем је требало успоставити, али на стабилнијим основама. Од 2006. године па до 2009. године интензивно се радило на припреми новог закона који би био ефикаснији и прилагођен новом систему заштите и спасавања становништва. У октобру месецу 2009. године донете су две значајне Стратегије[4,5], које су, поред Устава, давале широке могућности организованим снагама система одбране да се формирају и почну деловати у ванредним ситуацијама.

После неколико предложених варијанти, 29.12.2009. године донет је ***Закон о ванредним ситуацијама***. Његовим доношењем Р. Србија је створила услове за изградњу јединственог система заштите и спасавања. Створени су сви предуслови да се формира нови систем који би био далеко ефикаснији од претходног; да се донесу потребна подзаконска акта за примену Закона; да се изради процена угроженост и планови заштите и спасавања на локалном, регионалном и републиком нивоу; да се уведе јединствен број за хитне позиве 112 , и да се развије и унапреди међународна сарадња. У протекле три године веома је пуно урађено, прописано, спроведено у пракси, друштво се припрема за одбрану и обезбеђује квалитетну заштиту становништва од ванредних ситуација и других извора угрожавања безбедности. На основу донетог Закона, прописана су и следећа подзаконска акта: *1) Одлука о оснивању буџетског фонда за ванредне ситуације; 2) Уредба о саставу и начину рада штабова за ванредне ситуације; 3) Уредба о обавезним средствима и опреми за личну и колективну заштиту; 4) Уредба о садржају и начину израде плана заштите и*

[17] Суботица-новембар 2010. године - измештање 17 каминона опасног нуклеарног отпада из Института "Винча", где је препакован у воз за словеначку луку Копар а даље бродом за Русију.

спасавања; 5) Уредба о спровођењу евакуације; 6) Одлука о образовању Републичког штаба за ванредне ситуације; 7) Одлука о одређивању овлашћених и оспособљених правних лица; 8) Одлука о образовању покрајинског штаба за ванредне ситуације; 9) Правилник о организацији и начину употребе специјализованих јединица ЦЗ.

Доношењем ***Националне стратегије за заштиту и спасавање***[7] Р.Србија је у потпуности дефинисала заштиту живота, здравља и имовине грађана, животне средине и културног наслеђа; дефинисала је и одредила националне механизме координације и смернице програма за смањење катастрофа узрокованих природним појавама и опасности од несрећа, заштиту, одговор и санацију последица. Стратегија препознаје и истиче недостатке постојећег система заштите и спасавања, као што су:
1) институционално-организациони: непостојање услова за доследну примену прописа; неодговарајућа организација и спровођење превентивних мера; недоступност специјализованих катастара; непостојање свеобухватних мапа ризика; неравномерна расподела капацитета служби за реаговање на територији Републике Србије; неуспостављен систем 112; непостојање методологије управљања опасним отпадом;
2) материјално-технички: незадовољавајући ниво саобраћајне и друге инфрастру-ктуре; застарела, непоуздана опрема, средства и возила служби за реаговање у ванредним ситуацијама; неадекватно финансирање одржавања система заштите и спасавања; непостојање специјализованих возила и опреме за реаговање у хемијским удесима у друмском, железничком и речном саобраћају; недовољан број мобилних еко-токсиколошких јединица;
3) сарадња, координација и расположивост информација: недовољна координација између субјеката система заштите и спасавања у ванредним ситуацијама; недовољна сарадња између научних и истраживачких институција и директних корисника истраживања; недовољна сарадња са невладиним и приватним сектором; потреба за унапређењем међународне сарадње;
4) људски ресурси и едукација: неадекватна стручна квалификованост и технолошка дисциплина расположивих људских ресурса; недостатак специјализованих кадрова; недовољна обученост професионалног кадра; неприпремљеност и низак ниво капацитета локалне самоуправе; и неразвијена култура превенције.

5. ПРВА ПРОВЕРА ФОРМИРАНОГ СИСТЕМА ЗАШТИТЕ И СПАСАВАЊА

Прва практична примена и провера формираног система заштите и спаасавања, као и рада Штабова за ванредне ситуације, је била у периоду од 06.фебруара 2012. године када је на територији Р. Србије проглашено ванредна ситуација због ниских температура и велике количине снега.

Влада Србије донела је 05. фебруара одлуку о проглашењу ванредне ситуације на територији Републике Србије због тога што су обимне и интензивне падавине угрозиле нормално функционисање живота у земљи и што последице невремена није могуће отклонити редовним деловањем надлежних органа и служби. Одлука је ступила на снагу одмах. Републички штаб за ванредне ситуације координира и руководи свим пословима заштите и спасавања у току ванредне ситуације. Према процени Републичког штаба,

70.000 људи у Србији је завејано и одсечено од цивилизације, девет особа је до тада страдало, више од 5.000 локалних и некатегорисаних путева није очишћено. До проглашења ванредне ситуације у целој земљи, у 38 општина проглашена је ванредна ситуација. Мере које је Штаб одмах преузео односе се на мобилизацију и ангажовања додатне механизације и људства за механизацију (по пет машина) општинским и окружним штабовима за чије ангажовање је обезбеђена потребна количина горива и мазива. У спасавање завејаног становништва укључено је 1.500 ватрогасаца, 1.200 запослених у локалним службама, 300 људи из здравствених институција, као и војска и полиција. "Циљ је да се помогне грађанима, није то посао само ватрогасаца и спасилаца већ целе државе", изјавио је министар полиције Ивица Дачић, подсетивши да је снежно невреме у Србији до 05. фебруара однело девет живота, док је спасено око 160 људи. Наредбе републичког Штаба су обавезујуће и подразумевају стална заседања општинских, окружних и покрајинских штабова, контакт и сталне размене информација. Најугроженије су општине које су више од 20 дана под снегом, а међу њима су Сјеница, Сурдулица, Црна Трава и Ивањица.

Електроенергетска ситуација у Србији је стабилна и неће бити рестрикција докле год систем не буде угрожен, потрошња струје је са 154 милиона киловат сати скочила (5 дана касније) до рекордних 162,5 милиона киловат сати, па је Влада Р. Србије предузела мере рестрикције и искључивање појединих потрошача који нису од виталног интереса за систем (09. фебруара), јер је би систем трпео већа оптерећења и кварове.. Министар полиције је рекао и да се држава спрема и за евентуалне поплаве које би могле настати отапањем снега.
Ситуација у погледу снабдевања тржишта Србије основним животним намирницама је под контролом, а Влада Србије и све надлежне институције чине све да би се људима омогућио нормалан живот у тешким условима изазваним снежним невременом.

Железнички саобраћај на целој територији Србије функционисао је без проблема до 09. фебруара, када су поједини правци затворени због проблема са вучним средствима (дизелкама).

Министарство рада и социјалне политике Србије наложило је свим установама социјалне заштите хитно спровођење мера заштите најугроженијих категорија становништва, у складу са одлуком Владе Србије. Свим центрима за социјални рад на територији Србије наложено је да у сарадњи са службама локалних самоуправа, организацијом Црвеног крста Србије, здравственим установама и полицијом, појачају рад на терену и обилазе старачка домаћинстава и породице са непокретним и инвалидним члановима, како би им обезбедили помоћ у набавци хране, лекова и огрева. Свим геронтолошким центрима и домовима за смештај старих наложено је да све слободне капацитете ставе у функцију хитног збрињавања грађана којима је због угрожености живота у условима ниских температура неопходан привремени смештај.
Републичком информативном центру за старе наложено је да посебну линију с бројем телефона 0800 115 116, на који се грађани бесплатно могу обратити са захтевом за помоћ социјалних служби, ставе у функцију ургентне помоћи лицима која на други начин не могу добити помоћ у условима ванредне ситуације.

Управа за безбедност и здравље на раду при Министарству рада и социјалне политике наложила је да су послодавци, због ниских температура и снежних падавина, у обавези да организацију рада спроведу тако да се избегне обављање послова на отвореном који би могли да изазову оштећење здравља запослених. Позитивним прописима Србија нема дефинисану минималну спољну температуру, као и земље ЕУ, при којој би се морао обуставити рад запослених који су изложени штетном утицају те температуре. Рад при ниским температурама подразумева прилагођавање режима рада и организацију рада, у току радног времена, прерасподелу радног времена, паузе за одмор, обезбеђивање просторија за загревање, заклона, као и довољне количине топлих напитака. У складу са прописима о безбедности и здрављу на раду, послодавци су дужни да предузму све превентивне мере, а нарочито организационе и техничке, са посебном обавезом да запосленима дају одговарајућа средства и опрему за личну заштиту на раду. Запослени у складу са наведеним прописима могу и да одбију да раде ако им због необезбеђених и неодговарајућих средстава и опреме за личну заштиту на раду, прети непосредна опасност по здравље.
Припадници Војске Србије од првог дана су на терену у циљу отклањања последица узрокованих временским непогодама и Штабу за ванредне ситуације стављено је на располагање 14.000 припадника војске и 50 инжењеријских машина. Војска Србије, у условима ванредне ситуације, ради све што је у њеној моћи на рашчишћавању снежних наноса који грађанима отежавају нормалан живот, посебно у најугроженијим општинама. Кадети Војне академије ангажовани су на чишћењу снега око породилишта, болница...

Због веома ниских температура, предузете су и мере да се реши проблем леда на Ибру код Краљева и Дунаву, посебно од Голупца до Кладова где су формирани ледени чепови. Ситуација на рекама је алармантна због леда какав се не памти од средине осамдесетих година прошлог века (на Сави, Нишави, Великој Морави…). Стручњаци Војске Србије ће бити ангажовани на разбијању леда. Што се тиче Дунава, у комуникацији са водопривредним предузећем и Министарством за инфраструктуру, Сектор за ванредне ситуације дефинисао је капацитети када је реч о ледоломцима, тако да је већ 09. фебруара најављено ангажовање ледолоамаца из Мађарске. Лед на рекама је потенцијално велики проблем с којим би цела Србија могла да се суочи, нарочито ако дође до стварања тзв. чепова који би спречили проток воде и тиме довели до поплава. Такође, реална је опасност да лед оштети и турбине на хидроцентралама.
На основу извршене анализе енергетске ситуације у земљи и чињенице да изузетно ниске температуре озбиљно угрожавају енергетски систем и снабдевање енергијом и енергентима, Влада Р. Србије је 09. фебруара препоручила ванредне мере у циљу уштеде струје, као што су: да се до 17. фебруара обустави рад у свим образовним установама; да сви енергетски субјекти упуте позив потрошачима да рационализују потрошњу енергије; да локалне самоуправе смање јавну расвету, светлеће рекламе и паное; да органи државне управе, судови, привреда друштва, јавна предузећа, установе културе и спорта споје два нерадна дана за дан Државности 15. и 16. фебруар са викендом…

ЗАКЉУЧАК:
Прави ефекти предузетих мера у оквиру проглашене ванредне ситуације моћи ће се видети тек после укидања ванредне ситуације. Обављено је више акција евакуације и

спасавања становништва (око 187 људи) са завејаних подручја, а успешно су окончане и акције спасавања становништва у хитним медицинским случајевима (породиље, напади слепог црева…). Мобилисани су значајни ресурси одбране (људски и материјални), целокупоно друштво је прешло на живот и рад у посебним условима, придржавајући се издатих наредби Владе и Штабова за ванредне ситуације. По окончању ванредне ситуације, на основу извршених анализа стећи ће се реална слика припремљености друштва за реаговање и деловање у ванредним ситуацијама и које је мере потребно што хитније предузети у циљу побољшања припремљености целокупног друштва и свих субјеката заштите и спасавања за деловање у ванредним ситуацијама.

Новоформирани систем заштите и спасавања биће прилагођен стварним потребама и моћи ће, напокон, да одговори свим изазовима и ризицима са којима може бити суочено становништво, створиће се услови за ефикаснију заштиту живота, здравља и имовине грађана и очување животне средине. Извршиће се концентрација сродних послова и служби, прецизирати надлежности и специјализација, економично и рационално ће се користити постојећи расположиви ресурси. Систем ће бити рационалан, децентрализован, сврсисходан, прилагодљив и одговараће стварним потребама и могућностима Републике Србије.

Уколико се све активности реализују, ризик по безбедност становништва биће сведен на минимум.

ЛИТЕРАТУРА

[1] Вујаклија, М., *Лексикон страних речи и израза*, Просвета, Београд, 1961.

[2] Закон о ванредним ситуацијама, "Службени гласник Р. Србије" број 111 од 29.12.2009.

[3] Закон о безбедности и здрављу на раду, "Службени гласник Р. Србије" број 101/2005 од 21.11.2005.

[4] Стратегија националне безбедности Републике Србије, "Службени гласник Р.Србије" број 88 од 28.10.2009.

[5] Стратегија одбране Републике Србије, "Службени гласник Р.Србије" број 88 од 28.10.2009.

[6] Устав Републике Србије, *Службени гласник Р.Србије*, број 98/06,

[7] Национална стратегија за заштиту и спасавање, *Службени гласник РС*, *бр.* 86/11 од 18.11.2011. године,